

BESZÁMOLÓ A SPANYOL AJKÚ KAPCSOLATHÁLÓ-ELEMZŐK BUDAPESTI „MELLÉKKONFERENCIÁJÁRÓL”

(Budapest, 2001. április 25.)

¿Cuántos polacos necesitan para comer un burrito? – kezdődik egy vicc egy *South Park*-epizódban. Az alapvetően középosztálybeli amerikai fehér fiatalokat megcélzó sorozat készítői ezek szerint számíthattak arra, hogy közönségük (nehézségekkel, de) meg fogja érteni a viccet. A spanyol az Államok második nyelvéné vált, amelyet (gyenge szinten) a legtöbb amerikai megért. Úgy tűnik, napjainkban hasonló folyamat játszódik le a tudományos életben is, ahol egyre inkább szokás a nagy konferenciák hivatalos angol nyelve mellett szűkebb körű spanyol mellékkonferenciát is tartani. Ezek célja nem a kulturális misszió, hanem a pragmatikum: a különböző országok spanyol ajkú kutatóinak könnyebb anyanyelven előadni, vitatkozni. A szervezők arra is számíthatnak, hogy az előadásokat a spanyolt második nyelvként beszélők is meghallgatják.

A XXI. (budapesti) *Sunbelt*, azaz kapcsolatháló-elemzők nemzetközi konferenciája hasonló eseménynek, a spanyol ajkú hálólelemzők találkozójának adott otthont. A két-száz résztvevő közül tizenhárman adtunk elő a spanyol nyelvű mellékkonferencián. Az eredeti jelentkezések szerint háromszor ennyi latin-amerikaira számíthattunk, de többen végül nem tudtak eljönni. Kiderült viszont, hogy az angol ajkú előadók közül többen beszélnek második nyelvként a spanyolt, mint például a UCINET program megalkotója, Stephens Borgatti, a diffúziókutatással foglalkozó Thomas Valente, az ipari hálózatokkal foglalkozó Javier Simonovits és mások.

A konferencia résztvevői korábban többnyire csak virtuálisan ismerhették egymást egy Barcelonában moderált levelezési listáról. A mellékkonferencia egyik eredménye az intézményesülés lett: a spanyol hálólelemzők önálló egyesületet alakítottak, amely az INSNA-hoz* hasonló célokkal és eszközökkel, csak éppen más nyelven tevékenykedik. Az egyesület érdekérvényesítő képességét mutatja, hogy sikerült Mexikóvárost jelöltetni a 2004-ben rendezendő hasonló esemény színhelyéül.

Ennél jelentősebb eredmény természetesen a gondolatcsere, a sajátosan ibéro-amerikai kérdésekre adott sajátosan kapcsolati szemléletű válaszok. A térség politikai érzékenységét mutatja, hogy az előadások majd fele valamilyen politikai vagy kisebbségi kutatással foglalkozott. *Jorge Gil-Mendieta* a mexikói politikai hálózatok feltérképezésével foglalkozik. Adatbázisában a mexikói közélet 5400 személyiségének biográfiai adatait tartja nyilván, és ezek alapján több szempontból tudja elemezni a személyes kapcsolatok bizalmi hálózatait. Egy korábbi munkája, amely a politikai családfák hatalomátörökítő mechanizmusait mutatta be 1920 és 1990 között (Connections 1997/2.), az interneten is olvasható. Jelen előadásában a politikai

* International Network for Social Network Analysis, a kapcsolatháló-elemzők nemzetközi szervezete.

uralmától a demokratikus választásokon megfosztott régi mexikói politikai elit (a korábban 70 éven át uralmon levő PRI) gazdasági hegemoniájának túlélését, illetve ennek kapcsán a politika és a gazdaság összefonódását sikerült feltérképeznie. Ugyanezen adatbázis alapján *Samuel Smith*, *Jorge Castro* és *Jorge Gil* további előadásokat mutattak be a Sunbelt politikatudományi szekciójában.

Hasonlóan fontos kérdésnek bizonyult a háztartások kapcsolati tőkéjének vizsgálata. A Magyarországon is jól ismert *Larissa Adler-Lomnitz* (aki 2002-től a Collegium Budapest vendégprofesszoraként várhatóan hosszabb időt tölt majd hazánkban) a formális és informális gazdaság jelenségeinek kapcsolatát vizsgálta latin-amerikai és kelet-európai példák alapján. (Hasonló témában magyarul a *Replika* 1998 [29] számában jelent meg cikk a szerzőtől.) *Isidro Maya Jariego* a spanyolországi bevándorlók kapcsolati tőkéjének beilleszkedésükre gyakorolt hatását vizsgálta. Megállapításai között szerepelt egyebek közt, hogy a legnagyobb lélekszámú bevándorló csoport (a marokkóiak) beilleszkedése a többi csoportnál nehezebb, mert a többi csoportnál kimutathatóan szűkebb ego-hálókat (egyéni ismeretségi kört) tartanak fenn, és jószerivel csak egymással ápolnak kapcsolatokat.

A barcelonai UAB egyetem régóta a spanyol kapcsolatháló-elemzők vezető szellemi műhelye. *José Luis Molina*, a spanyol szekció szervezője a társszerzőségek alapján kimutatható tudományos kapcsolathálókat vizsgálta. *Carlos Lozares*, *Joan Miquel Verd* és szerzőtársaik tartalomelemzéssel, pontosabban szövegek tartalom-elemei közötti kapcsolatok elemzésével foglalkoztak.

Alejandro García-Macías az észak-mexikói textilipar vizsgálata kapcsán azt állapította meg, hogy a tulajdonosok személyes kapcsolathálója és a cégek gazdasági kapcsolatai között nem mutatható ki érdemi kapcsolat, amiből azt a következtetést vonja le, hogy a megerősödő cégek vezetői igyekeznek elkerülni a család, rokonság, barátok segítségkérését. Magam (ennek látszólag ellentmondva) olyan megfigyeléseket ismertettem, miszerint kezdő vállalkozók előszeretettel használják személyes kapcsolataikat vállalkozásuk során, és ezzel a hiányzó pénz- és tudástőkét igyekeznek pótolni. *Javier Simonovich* az észak-izraeli, csúcstechnológiát használó cégeket vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy az igazgatótanácsi tagság alapján mért cégkapcsolati tőke fontos sikertényező lehet.

Sajnos sok előre bejelentett előadó nem tudott részt venni a budapesti konferencián, mint például *José A. Rodríguez*, az első spanyol hálózatelemző kézikönyv szerkesztője, *Aldo Panfichi*, a limai PUCP városi kapcsolatokkal foglalkozó professzora, vagy a hálózatelemző lista egyik aktív tagja, a fiatal *Ainhwa de Federico de la Rúa*.

A spanyol szekció megszervezésének egyik fontos mellékterméke egy szakmai szöveget összeállítás volt. A szöveget első változatát a barcelonai kutatók mutatták be, és azóta egyes kifejezések értelmezése és spanyolosítása kapcsán rendkívül termékeny virtuális vita bontakozott ki a REDES listán. Egy hasonló gyűjtemény összeállítása a magyar kapcsolatháló-elemzők számára is jó ötlet lehet, részben a szaknyelv egységesítésére, részben pedig egy hasonló virtuális diskurzus elindítására.

Linkgyűjtemény

<http://listserv.rediris.es/archives/redes.html> (a spanyol levelezési lista anyagai)

<http://seneca.uab.es/antropologia/redes/redes.htm> (a spanyol REDES honlap)

<http://members.es.tripod.de/redes/redes.htm> (REDES honlap)

<http://seneca.uab.es/antropologia/jlm> (José Luis Molina honlapja)

[http://www.analytictech.com/connections/v20\(2\)/cover.htm](http://www.analytictech.com/connections/v20(2)/cover.htm) (Jorge Gil és társai, Connections 20. 1997/2)

<http://132.248.82.108/rms/rms398/lomnitz.htm> (Larissa Adler-Lomnitz és szerzőtársai, Revista Mexicana de Sociología 60. 1998/3)

<http://www.up.edu.pe/editorial/APanfichi.htm> (Aldo Panfichi és szerzőtársai, UP egyetem kiadványok)